

LIMITY SOCIÁLNEJ PRÁCE

STANISLAV MATULAY

ABSTRAKT:

Analýzu problematiky limitov sociálnej práce sme si zvolili hlavne preto, že sa nám zdá, že sa tejto problematike vedome a cielene z ideologických a politických dôvodov nevenuje taká pozornosť, akú si táto problematika zasluhuje. Pritom pri podrobnejšom skúmaní praxe, sa ukáže, že podstata veci je veľmi jednoduchá: o úspešnosti sociálnej práce rozhodujú jej limity a tie sa delia na limity objektívne (limity celospoločenské) a subjektívne (limity osobnosti jedincov). Pokiaľ ide o limity subjektívne, jeden z hlavných problémov vidíme v tom, že súčasný stav vývoja tzv. demokracie, pod kepienkou ktorej vládnú elity, vykladá evidentne asociálne konanie v prvom rade ako prejav osobnej slobody daného človeka. Pokiaľ ide o limity objektívne – ide o množstvo finančných prostriedkov vkladovaných do sociálnej oblasti, a samozrejme aj o množstvo občanov daného štátu, ktoré je na sociálnu pomoc odkázané. Tieto limity sa nedajú prekročiť, a neurčujú ich politici, ale elity, ktoré stoja za nimi.

Kľúčové slová: Limity sociálnej práce, elity, masy.

ABSTRACT:

We have decided to focus on the analysis of social work limitations mainly because it seems to us that due to ideological and political reasons this phenomenon deliberately and intentionally gets less attention than it truly deserves. Yet a more detailed analysis of practical work shows that the crux of the matter is actually pretty simple: the success of social work depends on its limitations, and these can be divided into the objective ones (all-society limitations) and the subjective ones (individual personality limitations). As for the subjective limitations, we believe that one of the main problems dwells in the fact that the current development stage of the so-called democracy, which is actually only a cover for the reign of elites, sees obvious asocial actions mainly as a manifestation of the person's freedom. When it comes to objective limitations, these are represented by the amount of financial funding invested in the social sphere and, of course, the number of the state's inhabitants dependent on social help. These limitations cannot be exceeded and they are not set by politicians but by the elites pulling their strings.

Key words: Social work limitations, elites, masses.

ÚVOD

Analýzu problematiky limitov sociálnej práce sme si zvolili hlavne preto, že sa nám zdá, že sa tejto problematike vedome a cielene z ideologických a politických dôvodov nevenuje taká pozornosť, akú si táto problematika zasluhuje.

Pritom pri podrobnejšom skúmaní jednotlivých prípadov vyskytujúcich sa v praxi, sa ukáže, že podstata veci je veľmi jednoduchá: o úspešnosti sociálnej práce rozhodujú jej limity a tie sa delia na limity objektívne (limity celospoločenské) a subjektívne (limity osobnosti jedincov).

Pokiaľ ide o limity subjektívne, jeden z hlavných problémov vidíme v tom, že súčasný stav vývoja tzv. demokracie, pod kepienkou ktorej vládnu elity, vykladá evidentne asociálne konanie v prvom rade ako prejav osobnej slobody daného človeka.

Pre čitateľa, pre ktorého sa toto tvrdenie zdá prehnaným uvedieme príklady z praxe:

- rozbíjanie rodín, ktoré nemá v minulosti obdobu, a to sofistikovane vedené pod heslom slobody jednotlivca, vrátane spoločenskej glorifikácie a finančnej podpory všetkých možných typov súžitia, ktoré sú voči rodine konkurenčné,
- toto rozbíjanie rodín zbavuje masy (osobitne deti, mládež a seniorov) medzigeneračnej solidarity, a de facto rozbíja celú spoločnosť,
- podobne ako vrchol slobody a humanity človeka sú predkladané aj potraty a eutanázia.

Pokiaľ ide o limity objektívne – čiže množstvo finančných prostriedkov vkladanych do sociálnej oblasti, a samozrejme aj množstvo občanov daného štátu, ktoré je na sociálnu pomoc odkázané.

Toto je limit sociálnej pomoci, ktorý sa nedá prekročiť, a ktorí neurčujú politici, ale elity, ktoré daným politikom umožnili usadiť sa na miestach, ktoré im zdanlivo umožňujú rozhodovať o veciach. Myslíme si, že je to celkom logické, a tým, ktorí podobné tvrdenia registrujú ako „konšpiračné teórie“ odkazujeme, že my nepredpokladáme o vládnucich mocenských elitách, že sú tak neschopní, že si za svoje miliardy nedokážu kúpiť nič iné, než to isté čo masy, akurát v drahšom vydaní. A že ich IQ je tak nízke, že to akí politici sú pri moci, a aké zákony presadzujú, považujú za úplne bezvýznamné detaily.

A nakoniec: zásadný rozdiel v porovnaní s tradičnou spoločnosťou vidíme v tom, že v súčasnej tzv. informačnej spoločnosti, už vôbec nevieme, kto do tých elít patrí – čo je informácia, ktorú mali masy od začiatkov civilizácie. Nie je to divné?!

1 LIMITY SOCIÁLNEJ PRÁCE Z POHLĀDU JEJ MOŽNOSTÍ POMOCI JEDNOTLIVCOVI

1.1 Limity objektívne, celospoločenské (finančné a personálne)

Pri bližšom pohľade na charakteristiky súčasnej spoločnosti je evidentné, že z ideologických a politických dôvodov bol Marxov termín kapitalistická spoločnosť nahradený termínom trhovú spoločnosť, ale obsah oboch pojmov zostal z pohľadu ich podstaty nezmenený.

V oboch prípadoch spoločnosť ovládajú finančno-mocenské elity, hlavným cieľom a zmyslom všetkého je zisk, presnejšie jeho rast a výdavky na sociálne aktivity zamerané na pomoc chorým, starým a sociálne slabým sú chápané ako neproduktívne, neužitočné, stratové. Znižujú zisky podnikateľov a znižujú aj tú časť štátneho rozpočtu, ktorá by mohla byť využitá investične. (Matulay, 2010)

Z tohto hľadiska treba chápať aj skutočnosť, že sociálny rezort je financovaný systémom zvyšku, čiže čo zostane, respektíve minima, čiže z pohľadu naplnenia minimálnych potrieb miliónov chudobných, od čoho závisí sociálny zmier, čiže pokoj v spoločnosti.

Pokiaľ ide o množstvo financií vyčlenených na sociálne účely je samozrejme zásadný rozdiel medzi výkonnosťou a teda i možnosťami ekonomík štátov západnej a severnej Európy a štátov južnej, strednej a východnej Európy, kde patrí aj Slovensko.

Pochopiteľne, že z uvedených finančných rozdielov, vyplývajú aj personálne rozdiely, či personálne zabezpečenie sociálnej pomoci sociálne najslabším vrstvám. Uvádzané fakty sú triviálne, stačí teda skonštatovať, že v krajinách západnej a severnej Európy je tých najbiednejších menej, sociálnych pracovníkov viac a sú lepšie platení, ako je to v chudobnejších post-komunistických krajinách.

K tomu aby sme formulovali tieto triviálne poznámky, nás viedla – opäť triviálna potreba zdôrazniť, že uvedené limity hrajú svoju rolu a ovplyvňujú, dovoľujeme si tvrdiť, že objektívne, výkon práce sociálnych pracovníkov, ktorí sú na tom v mnohých prípadoch finančne len o málo lepšie, ako tí, ktorým pomáhajú.

V tomto zmysle radi zdôrazňujeme, že na Slovensku nevidíme problém vo výške sociálnych dávok, ale vo výške platov a miezd. Čiže problém vidíme v tom, že rozdiely medzi výškou minimálnej mzdy a bežnou úrovňou sociálnych dávok sú často doslova demotivačné. Výsledky sa prejavujú odchodom množstva kvalifikovaných pracovníkov zo Slovenska do ekonomicky vyspelejších krajín, v ktorých za rovnakú prácu ako robili doma dostávajú podstatne vyššie mzdy, čo im samozrejme len ťažko môžeme zazlievať.

1.2 Limity subjektívne (závislé od základných daností adresátov sociálnej pomoci)

Pod pojmom subjektívne limity sociálnej práce chápeme zásadné okolnosti, ktoré v konečnom dôsledku, ako predpokladáme, rozhodujú o výsledkoch snáh sociálneho pracovníka. Sú to subjektívne limity jeho vôle, pod ktorými chápeme túžbu a vôľu zlepšiť svoju sociálnu situáciu, sú to jeho inteligenčné predpoklady (IQ a EQ), je to úroveň jeho zmyslu pre zodpovednosť, úroveň jeho aspirácií, sila jeho osobnosti, stupeň jeho sebaúcty a pod.

Tieto okolnosti hrajú osobitnú rolu v prípade nasledovných rizikových skupín.

- **Skupiny závislých od jednotlivých návykových látok** (nikotín, alkohol, ďalšie drogy vyrobené z prírodných, či chemických látok a gambling, ako nelátkové závislosti),

U členov týchto skupín je úspešnosť sociálnej pomoci (aj liečenia) veľmi nízka. Vidíme v tom logiku, pretože pod vplyvom drog sa rozpadá osobnosť človeka, človek stráca vlastnú vôľu a teda i slobodu, čo inak povedané znamená, že o jeho živote už nerozhoduje on sám, ale drogy, ktorým podľahol.

Ako ukazujú príklady z praxe, to malé percento jednotlivcov, ktoré sa z danej závislosti dostane, sú hlavne šťastlivci, ktorí získajú motiváciu k tomu, aby sa z područia drogy vymanili. Tou motiváciou skoro nikdy nie je sociálny pracovník, ale osobitne u mužov žena, partnerka, u mužov i žien sú to deti, u starších často vnuci a vnučky. Tieto nové hodnoty, ktoré sa vynoria na ich obzore im pomôžu nájsť silu otvoriť brány väzenia, čiže zlomiť moc, ktorú nad nimi tá – ktorá droga získala.

K tomuto ešte poznamenávame, že pred drogami nie je nikto úplne bezpečný, do ich moci upadajú muži aj ženy, mladí, v strednom veku aj starí, neúspešní a chudobní, ale aj úspešní a relatívne bohatí, etnickí Slováci ako aj etnickí Rómovia, nevzdelaní i vzdelaní a pod. a pod.

- **Najnižšie stratifikačné vrstvy**

Tie charakterizuje hlavne nízke vzdelanie, z neho vyplývajúca častá nezamestnanosť, respektíve vykonávanie slabo platených prác, čo následne často znamená aj nízku životnú úroveň.

Z nej zasa následne vyplývajú aj nižšie životné šance a nižšie životné aspirácie, minimálny kultúrny kapitál, s čím sú zasa spojené málo prínosné voľnočasové aktivity, čo v preklade znamená fajčenie (tabaku, ale u mládeže aj marihuany a fetovanie) návšteva reštaurácií a s tým spojené popíjanie alkoholu. (Katrňák, 2004).

Síce sme vyššie v texte uviedli, že konkrétne pred alkoholizmom ale aj inými drogami, nechráni ani vyššie vzdelanie, ani vyššia životná úroveň, ale faktom zostáva aj to, že osobitne cigarety a alkohol u nižších stratifikačných vrstiev je často jediný druh akejsi zábavy, úniku z neradostnej reality, ktorý si môžu finančne dovoliť.

Zásadným spôsobom, ktorý v období vlády socialistického systému umožňoval účasť na kultúrnych a športových aktivitách, aj deťom a mládeži z nižších stratifikačných vrstiev, čiže deťom z takých rodín, kde si to ich rodičia nemohli finančne dovoliť. Jeho podstatou bolo dostatočné dotovanie týchto vysoko hodnotných aktívnych voľnočasových činností zo štátneho rozpočtu.

Nástup trhovej spoločnosti (nielen) v tomto prípade, priniesol likvidáciu týchto dotácií, ergo investícií do mládeže, a nahradil ho systémom, v ktorom celé uvedené náklady musí znášať rodina. V praxi to logicky prináša situáciu, že čím nákladnejšia je daná kultúrna, či športová aktivita, tým viac detí z menej solventných rodín je z týchto aktivít vylúčených. Následok je pochopiteľný, daná mládež volí činnosti, ktoré sú jej dostupné, ale často zároveň vzhľadom na rozvoj ich osobností bezcenné, často až kontraproduktívne a asociálne.

Prínos sociálnych pracovníkov je v tomto prípade a pri takýchto okolnostiach minimálny, limitmi sú opäť financie a to tak na dostatočný počet sociálnych pracovníkov, ako i na dané voľnočasové aktivity.

- **Etnickí Rómovia**

V prípade etnických Rómov (Cigánov) sú rozličné limity sociálnej práce navzájom prepletené a tak vytvárajú známy gordický uzol, ktorý pozostáva jednak z problémov, ktoré majú sociálnu povahu, a jednak z problémov, ktoré majú etnickú povahu.

Práve z týchto dôvodov sa domnievame, že aj vzhľadom na to, že už dlhšie trvajúce pokusy o jeho rozpletenie neustále zlyhávajú, by bolo aj v tomto smere rýchlejšie a účinnejšie tento uzol rozťuť. Myslíme tým definitívne uplatnenie jedného kritéria - kritéria občana, ktoré by jedine umožnilo dostať sa zo súčasnej situácie, keď u časti občanov prebija ich občianske povinnosti karta špecifickej rómskej etnicity, ktorá neguje ich povinnosti a akcentuje ich (osobitne sociálne) práva.

Je známe, že aj vo všeobecnosti, aj vzhľadom na súčasnú politiku Európskej únie, ktorej sme členom, akýkoľvek tvrdsí postup majority proti etnickej minorite nie je priechnodný. Preto považujeme za základnú podmienku pozitívnych zmien, ich realizáciu za plnej účasti rómskej inteligencie, ktorá by dokonca prebrala za tieto zmeny adekvátnu občianku, politickú i ľudskú zodpovednosť. (Davidová a kol. 2010)

Treba zdôrazniť, že toto je iba teoretický koncept, možno povedať utopická predstava. Vzhľadom nato, že zo svojej praxe poznáme množstvo rómskych aktivistov, komunálnych politikov, podnikateľov, i členov rómskej inteligencie dovoľujeme si tvrdiť, že účasť na zvýšení vzdelanostnej, kultúrnej a sociálnej úrovne rómskeho etnika, nepatrí do ich plánov, či ambícií.

Na druhej strane je ale treba povedať aj to, že všetky slovenské vlády od roku 1993, mali povznesenie rómskeho etnika, vo svojich zámeroch len formálne, prakticky v tomto smere neurobili ani jeden správny krok a zdá sa, že v tom nevidia problém.

Nakoniec ešte hlavolam pre čitateľa: v trhovom systéme sú najvyššou hodnotou peniaze, osobitne tí najbohatší ich počítajú na centy, pretože vedia, že z centov sú milióny eur.

Do pozdvihnutia sociálnej úrovne rómskeho etnika na Slovensku už za uplynulé desaťročia boli investované z rozpočtu z EU stá milióny Eur – evidentne bez akéhokoľvek výsledku. A peniaze tečú ďalej a tvrdým a vysoko kvalifikovaným ekonómom a politikom EU to v tomto prípade vôbec nevadí. Kto chce môže v tom vidieť náhodu, my v tom vidíme zámer.

- **Dôchodcovia**

Ako je všeobecne známe, na Slovensku máme viac ako jeden milión poberateľov rôznych typov dôchodkov, ktorí tvoria masu predstavujúcu takmer 20% obyvateľstva. Samozrejme, že všetci nepatria automaticky medzi sociálne odkázaných občanov, ale väčšina z nich žije na tejto hranici. Z nich sa vyčleňuje menšina, ktorá má vyššie dôchodky, lepší zdravotný stav, ktorý im dokonca umožňuje ešte pracovať, alebo majú deti, ktoré nemajú problém s dotovaním rodičov, či v zabezpečení starostlivosti o nich.

Podstatne horšie sú na tom tí, ktorí už prekročili hranicu svojej samoobslužnosti a zo zdravotných a rodinných dôvodov musia byť umiestnení v zariadeniach sociálnych služieb, aj keď nechceme a nemôžeme tvrdiť, že to platí vo všetkých prípadoch.

Osobitne máme odôvodnené podozrenie, že hlavne v súkromných zariadeniach sociálnej starostlivosti je na tom najhoršie tá časť ich klientov, ktorí sú už imobilní, inkontinentní a teda balení do plienok. Ergo musia byť prebaľovaní, tak ako aj malé deti. (a to relatívne často).

Táto práca je podstatne obťažnejšia pri senioroch ako pri deťoch, a to aj fyzicky. Majiteľov takýchto zariadení samozrejme musí zaujímať v prvom rade zisk, ktorý podstatne znižujú práve personálne náklady. V praxi to znamená, že na daných oddeleniach je počet opatrovateliek často poddimenzovaný, takže tieto oddelenia sú často očistcami hlavne pre klientov, ale aj pre personál.

2 FINANČNO-MOCENSKÉ ELITY - AUTORI CELOSPOLOČENSKÝCH LIMITOV SOCIÁLNEJ PRÁCE

2.1 Štruktúra spoločnosti z pohľadu sociálnej práce

Z hľadiska sociálnej práce môžeme deliť štruktúru spoločnosti na tri triedy:

- finančno-mocenské elity (tie rozhodujú o tom, koľko financií bude cez štátny rozpočet, venované na sociálne účely),
- stredné vrstvy (ich časť pracuje v sociálnej sfére),
- najnižšie sociálne vrstvy (hlavne z nich sa formujú jednotlivé veľké skupiny adresátov sociálnej pomoci).

2.1.1 Finančno-mocenské elity

- ich základnou jednotkou nie je jednotlivec, ale rodina a tá môže pretrvávajúť stáročia, čiže rovnako pretrvávajú stáročia aj dané elity,
- základom ich bohatstva je finančný kapitál (aj vo formách výrobného kapitálu, obchodného kapitálu a pod.),
- u členov finančno-mocenských elít sa na kapitál finančný viaže kapitál sociálny a kultúrny,
- vlády sa menia – najvyššie finančno-mocenské elity zostávajú, ergo nevládnú vlády, ale elity, ktoré ich dosadzujú a riadia,
- masy pracovníkov prestávajú byť vzhľadom na rozvoj robotizácie a automatizácie vo výrobe pre trhovú spoločnosť nevyhnutné,
- mimochodom to platí aj z hľadiska potrieb armády, automatizované systémy zbraní riadenými počítačmi ovládané na diaľku nahradia masy vojakov,
- to všetko môžeme chápať iba tak, že Bismarckove dôvody pre zavedenie sociálnych opatrení stratili už v súčasnosti svoje oprávnenie – elity už nepotrebujú ani masy bojaschopných vojakov, ani masy továrenských robotníkov,
- ergo z pohľadu elít stratili svoje oprávnenie aj sociálne výdavky a teda elity, ktoré túto spoločnosť de- facto vlastnia, ich logicky držia na čo najnižšej úrovni,
- a bude ešte horšie, pretože elity sú si vedomé, že problémy spojené s masami sa môžu riešiť lacnejšie a efektívnejšie ako sociálnou prácou, a to hladomormi, vojnami a umelo vyvolanými epidémiami. (Keller, 2004).

2.1.2 Stredné vrstvy

- stredné vrstvy na rozdiel od elít majú namiesto finančného (či iného) kapitálu len určitý (väčší, alebo menší) súkromný majetok slúžiaci na naplnenie ich potrieb, aj keď tie môžu byť vysoko nadpriemerné,
- aj u stredných vrstiev môžeme v prenesenom význame slova hovoriť o kapitále sociálnom, kultúrnom, či vzdelanostnom, ale vzájomné väzby týchto jednotlivých druhov kapitálu nemusia byť tak tesné. (napr. u špičkového technika, inžiniera nemusí byť jeho kultúrny kapitál adekvátny jeho vzdelaniu a technickému nadaniu, obzvlášť keď sa vynoril z nižšej strednej vrstvy),
- stredné vrstvy nerozhodujú o ničom, čo je naozaj spoločensky dôležité, ich údelom je slúžiť elitám, pomáhať im ovládať a riadiť masy za účelom naplnenia záujmov elít,
- základným kapitálom pre nové stredné vrstvy je kapitál vzdelanostný; v súčasnej trhovej spoločnosti sa na získaný stupeň vzdelanostného kapitálu, osobitne vo vymedzených odboroch (výpočtová technika, manažment, právo a pod.), kladie značný dôraz – jedným z názvov súčasnej spoločnosti je vzdelanostná spoločnosť,
- z toho aj vyplýva, že vyšší vzdelanostný kapitál, obzvlášť v preferovaných odboroch, nielenže zabezpečuje jeho majiteľom vyššiu životnú úroveň a silnejšiu pozíciu na trhu práce, ale aj šance na preniknutie do vyšších stratifikačných vrstiev,

Staré stredné vrstvy vznikli v podobe majiteľov:

- v poľnohospodárstve - malých a stredne veľkých fariem,
- v priemysle - malých a stredne veľkých výrobných podnikov, opravárenských prevádzok a pod.,
- v doprave - v malých a stredne veľkých dopravných firmách,
- v obchode - majiteľov malých a stredne veľkých obchodov,
- v službách majiteľov malých a stredne veľkých reštaurácií, hotelov a rôznych iných drobných prevádzok - služieb. a pod. (Keller, 2004)

Nové stredné vrstvy vznikli v podobe:

- riadiacich pracovníkov na nižších a stredných stupňoch riadenia vo firmách,
- ale aj vyššie postavených administratívnych pracovníkov v orgánoch štátnej a verejnej správy,

- rôznych pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním technikov – inžinierov, ale aj ekonómov, lekárov, právnikov, učiteľov a zástupcov množstva iných profesií,
- a nezabúdajme na policajné zbory a armádu, a pod.

Ako je dnes už jasné, uvedený nárast stredných vrstiev, ktoré priniesli do spoločnosti sociálny zmier, stabilitu a prosperitu netrval dlho.

Zakrátko po nástupe postmodernej spoločnosti spustili finančno-mocenské elity ekonomické procesy, ktoré znamenali decimáciu starých stredných vrstiev, padajúcich pod konkurenciou veľkovýrobcov a veľkopredajcov, ale aj znižovanie ani nie tak počtov ako skôr životnej úrovne nových stredných vrstiev.

V súčasnosti sa už otvorene konštatuje opätovné roztváranie nožníc medzi chudobnými a bohatými, ktoré je spojené s nevídaným nárastom bohatstva niekoľko mála rodín a samozrejme s nárastom masy chudobných. To nemôžeme interpretovať inak ako návrat štruktúry spoločnosti do doby starého Egypta – málopočetné vládnuce elity a chudobné a bezprávne masy.

Nakoniec ešte zásadná poznámka: z doteraz povedaného jasne vyplýva, že akokoľvek vysoko postavení sú politici, a akokoľvek dobre sú platení manažéri spravujúci majetok elít, všetci sú podľa našej klasifikácie len sluhami elít – najvyššou strednou vrstvou. Skutočnými páňmi sú len členovia najvyšších finančno-mocenských elít a tých nie je veľa.

2.1.3 Najnižšie sociálne vrstvy (masy)

Netreba asi dokazovať, že od vzniku prvých civilizácií až po dnešok, mali všetky spoločnosti podobu pyramíd starého Egypta. To znamená hore na špici málopočetné vládnuce elity a v ich základni veľmi početné masy. (Petrušek, 2006)

Ani súčasná veda nevie, prečo je to tak, ale je zákonitosťou, že podstatná väčšina jednotlivcov nemá na získanie špičkového vzdelania nadanie. (Otázky absencie financií by sa dali riešiť, otázky nadania sa nedajú.).

O tom, že čím viac rastie výška IQ tým viac klesá počet jedincov, ktorí túto výšku IQ zdedili, vypovedá konkrétne Gaussova krivka. Z tejto skutočnosti logicky vyplýva existencia más, ktoré sa skladajú z veľkého množstva priemerných až podpriemerných jednotlivcov. V súčasnosti sa zdá, že ani príroda a slepá náhoda (podľa ateistov), ani Boh, (podľa kresťanov) neberú do úvahy, že vývoj techniky už dospel do štádia, v ktorom ľudstvo potrebuje podstatne viac informatikov, inžinierov a pod., ako pomocných robotníkov.

Napriek tomu sa naďalej rodí podstatne viac ľudí s priemerným i podpriemerným intelektom, ako ľudí s intelektom vyšším – ergo masy rastú a ich potreba pre produkciu tovarov – naopak klesá. Je to proces, ktorý sa nebyvalým rozvojom techniky a technológií dokonca neustále zrýchľuje.

Osobitne v odvetviach priemyslu, ktoré poskytovali zmysluplnú prácu masám robotníkov sa tieto pracovné miesta strácajú postupom automatizácie a robotizácie výroby. Ich presun do sféry služieb, predpokladaný západnými vedcami, v prvom rade nemôže zabezpečiť adekvátnu prácu tým masám, ktorí ju stratili a ešte stratia. (Fukuyama, 2005).

Na druhej strane, osobitne Japonsko, už opäť linajkuje budúcnosť vývojom robotov, ktorí zoberú prácu značnej časti čašníkov, domácich pomocníč, dokonca sociálnych pracovníkov. Vývoj áut, ktoré nebudú potrebovať šoférov je už tiež realitou minimálne v USA. Sumárne povedané: početnosť mas bude narastať a ich využiteľnosť na trhu práce klesať. Ergo počet tých členov mas, ktorých sa elitám neoplatí ani vykorisťovať, bude stále narastať.

Osobne neveríme, že vládnuce elity zvolia riešenie, ktoré bude spočívať v tom, že uvoľnia finančné prostriedky na desiatky miliónov sociálnych pracovníkov a policajtov, ktorí sa budú venovať miliardovým masám sociálne odkázaných ľudí. Nehovoriac samozrejme o biliónoch dolárov či eur potrebných na zabezpečenie sociálnej siete pre masy chudobných.

Ako ukazuje história, vládnuce elity riešili takéto problémy zásadne decimáciou mas, čo bolo pre nich podstatne rýchlejšie a teda aj podstatne menej nákladné. Akurát s tým rozdielom, že vzhľadom na nárast týchto problémov v relatívne blízkej budúcnosti, ako aj nárast ľudskej populácie by decimácia nemala zmysel, keby v krátkom čase neznižila početnosť mas minimálne o niekoľko miliárd, čiže decimáciu geometrickú a nie aritmetickú.

ZÁVER

V prvom rade je všeobecne známe, že rastie existenčná neistota v spoločnosti – s výnimkou vládnucich elít. Osobitne v masách i v stredných vrstvách rastie strach z budúcnosti, z ekonomických kríz a teda nezamestnanosti, ktorú môžu elity, disponujúce pravdepodobne možno stá miliardovými a možno i viac biliónovým rezervami kedykoľvek spustiť. Je logické, že poznanie histórie prináša aj strach z vojny.

A to je to, čo by sme chceli zdôrazniť. Ekonomické krízy v minulosti dávnejšej i nedávnej a teda i v budúcej nebudú mať a nikdy nemali charakter zlého počasia, s ktorými si ľudské sily, či technika nevedia poradiť.

Je to presne naopak, ekonomické krízy boli a budú vyvolané finančno-mocenskými elitami vo chvíli, keď ich zisky klesnú pod hranicu, ktorú si sami určili. Bude to rozhodnutie vedomé a bude to rozhodnutie možno až prekvapivo malého počtu svetovládnych rodín.

Finančník Soroš sa vyjadril na túto tému, keď mu novinári vytýkali vážne problémy, ktoré spôsobil masám obyvateľov, keď zdevastoval menu jednej z krajín latinskej Ameriky, stručne a jasne: Ja som finančník a mojou úlohou je zarábať peniaze, ak tým vzniknú nejaké sociálne problémy, to nie je moja vec.

Nakoniec už len zopakujeme: Záujem vládnucich elít o sociálne problémy máš v Európe ako prvý inicioval Bismark a to z dvoch dôvodov:

- prvý bol zabezpečenie dostatočného počtu bojaschopných mužov,
- a ten druhý (neskôr) zabezpečenie dostatočného počtu práceschopných síl, pre potreby vznikajúceho priemyslu.

V súčasnosti už oba dôvody stratili svoju opodstatnenosť, takže všetky oblasti sociálnej práce sa ocitli opäť na chvoste záujmu vládnucich elít, ako značné a neproduktívne náklady, ktoré zbytočne znižujú ich zisky.

Otázkou už zostáva len to, kedy narastie sila vládnucich elít natoľko, že budú môcť odhodiť plášť demokracie a humanity, pretože tieto mimikry, toto maskovanie už na ovládanie máš nebudú potrebovať.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

DAVIDOVÁ a kol. 2010. *Kvalita života a sociální determinanty zdraví u Romů v české a slovenské republice*. Praha: TRITON, 2010. ISBN 978-80-7387-428-5

FUKUYAMA, F. 1999. *Velký rozvrat*. Bratislava: AGORA, 1999. ISBN 80-969394-1-6

KATRŇÁK, T. 2004. *Odsouzení k manuální práci*. Praha: SLON, 2004. ISBN 80-86429-29-6

KELLER, J. 2004. *Dějiny klasické sociologie*. Praha: SLON, 2004. ISBN 80-86429-34-2

MATULAY, S. – MACÁK, D. 2010. *Z historie sociologického myšlení*. Prešov: Kušnir, 2010. ISBN: 978 80-89404-21-6

PETRUSEK, M. 2006. *Společnosti pozdní doby*. Praha: SLON, 2006. ISBN 80-96429-63-6

KONTAKT NA AUTORA

doc. PhDr. Stanislav Matulay, PhD.

Fakulta sociálnych štúdií

Vysoká škola Danubius, Sládkovičovo

e-mail: smatulay@gmail.com